

Notă informativă

la proiectul hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2022-2025

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2022-2025 (în continuare – *Program*) a fost elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării în temeiul prevederilor *Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Hotărîrii Guvernului (HG) nr.386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice.*

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În vederea susținerii populației rome prin: (i) intensificarea eforturilor de școlarizare a copiilor romi și reducerea discrepantei dintre rata de școlarizare a romilor și a populației generale; (ii) extinderea rețelei de mediatori comunitari; (iii) scutirea de taxe pentru persoanele social-vulnerabile de etnie romă la perfectarea actelor de identitate; (iv) încadrarea activă a romilor la cursuri de formare profesională la locul de munca, în *Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022* (aprobat prin HG nr.235/2021) este prevăzută acțiunea nr.22.2.1 *Aprobarea și implementarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2022-2025.*

Un subiect similar prevede subacțiunea 1.3: *Elaborarea Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021–2025* al Obiectivului II din *Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) pentru anii 2018–2022* (aprobat prin HG nr.89/2018).

Programul este aliniat la obiectivele și țintele setate în *Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2030"* (SND 2030), aprobată prin HG nr.377/2020 și urmează a fi aprobată de Parlament, care reprezintă documentul strategic de referință în procesul de elaborare a tuturor documentelor de politici publice.

Programul ține cont și de *Agenda comunității rome din Republica Moldova pentru anii 2017-2027*, propusă de reprezentanții celor 35 organizații ai societății civile a romilor din Republica Moldova, membri ai Platformei naționale "Coaliția Vocea Romilor", precum și de *Planul de Acțiune strategic al Consiliului Europei pentru incluziunea romilor (2020-2025).*

Elaborarea noului Program reflectă al patrulea ciclu consecutiv de planificare a acțiunilor pe termen mediu pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova, precedentele cicluri acoperind perioadele 2007-2010, 2011-2015 și 2016-2020.

Pentru a îmbunătăți situația economică a romilor și a asigura participarea lor activă la viața socială și politică din țară, până acum au fost implementate:

- *Planul de acțiuni pentru susținerea țiganilor/romilor din Republica Moldova pe anii 2007-2010* (aprobat prin HG nr. 1453/2006, cu modificări și completări);
- *Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011–2015* (aprobat prin HG nr. 494/2011, cu modificări și completări);
- *Planul de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2016-2020* (aprobat prin HG nr.734/2016, cu modificări și completări).

La momentul actual, este necesară asigurarea consecutivității de planificare a acțiunilor pe termen mediu pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova, acest fapt fiind generat de expirarea validității și pierderea actualității Planului de acțiuni pe anii 2016-2020.

Conform Rapoartelor de monitorizare alternative (realizate de Secretariatul Coaliției „Vocea Romilor” în cadrul proiectului „Pas cu pas găsim soluții pentru Romii din Republica Moldova”, implementat de Asociația Obștească Coaliția „Vocea Romilor” cu suportul Fundației Est-Europene, în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Suedia), se constată curențe în realizarea acțiunilor. De exemplu, urmare implementării Planului de acțiuni pe anii 2016-2020, 2/3 din acțiuni au fost realizate parțial, circa o 1/3 din acestea au rămas nerealizate și doar câteva acțiuni au fost realizate integral.

Ținând cont de nivelul necorespunzător de realizare a acțiunilor, acoperirea financiară insuficientă și capacități instituționale limitate, se impune elaborarea unui Program pentru perioada 2022-2025, conform prevederilor HG nr.386/2020. Și analiza situației socio-economice a populației de etnie romă din Republica Moldova relevă necesitatea continuării eforturilor Guvernului prin aprobarea și implementarea unui program pe termen mediu.

Generalizând cele expuse, romii sunt considerați drept un grup vulnerabil al populației, care cere o atenție sporită din partea Guvernului Republicii Moldova, iar elaborarea Programului are drept *finalitate* soluționarea multiplelor probleme și constrângeri cu care se

confruntă aceștia și țintește atingerea schimbărilor principale de îmbunătățire a situației populației de etnie romă.

Implementarea Programului va fi eficientă doar în cazul orientării acestuia spre măsuri reale de incluziune a populației de etnie romă, implicării autorităților și instituțiilor de stat relevante, asigurării unui nivel adecvat de monitorizare și finanțare.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2022-2025 este un document de politici publice pe termen mediu ce descrie obiectivele și acțiunile pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova ce urmează a fi realizate în următoarele *domenii prioritare*:

1. Educație;
2. Sănătate;
3. Muncă și dezvoltarea antreprenoriatului;
4. Protecție socială și locuințe;
5. Participarea romilor în viața publică, inclusiv în procese decizionale;
6. Combaterea discriminării;
7. Drepturile persoanelor rome migrante și combaterea traficului de ființe umane;
8. Activitatea mediatorilor comunitari;
9. Cultura și mass-media.

Obiectivul general al Programului este îmbunătățirea situației și creșterea calității vieții, precum și asigurarea participării la viața socială și politică a populației de etnie romă din Republica Moldova.

Obiectivele specifice ale Programului sunt:

1. *Perfecționarea cadrului de politici și instituțional* prin eficientizarea mecanismelor de coordonare la nivel național și instrumentelor de cooperare cu părțile implicate (autoritățile/instituțiile de stat, organizațiile societății civile rome, rețeaua mediatorilor comunitari, comunitățile de romi etc.);
2. *Asigurarea reprezentării și participării efective a populației de etnie romă în viața publică*: reprezentarea în organele alese la toate nivelurile și în organele executive ale administrației publice la toate nivelurile prin promovarea încadrării în serviciul public.

Indicator: cel puțin 39 de persoane de etnie romă reprezentate în administrația publică către anul 2025;

3. *Garantarea respectării drepturilor social-culturale și promovarea integrării mai bune în societate a populației de etnie romă* prin echitatea socială, combaterea discriminării și asigurarea accesului la educație, sănătate și alte servicii publice, prevenirea migrației și contracararea traficului de ființe umane. *Indicator:* 100% din populația de etnie romă cu drepturi respectate, protejate și asigurate;
4. *Creșterea gradului de incluziune pe piața muncii și sporirea oportunităților economice a populației de etnie romă* prin facilitarea angajării în câmpul muncii, ridicarea calității capitalului uman, dezvoltarea spiritului antreprenorial și de noi competențe. *Indicator:* 20% din persoanele de etnie romă plasate în câmpul muncii din total romi înregistrați cu statut de șomer la STOFM;
5. *Fortificarea statutului mediatorului comunitar* prin perfecționarea funcțiilor de informare, coordonare, comunicare, încurajare, ghidare și de suport a populației de etnie romă. *Indicator:* 54 de mediatori comunitari angajați în administrația publică locală către finele anului 2022.

Structura Programului corespunde cu prevederile art.11 din HG nr.386/2020 și conține:

- Introducere
- Analiza situației
- Obiectivul general al Programului
- Obiectivele specifice ale Programului
- Impact
- Costuri
- Riscuri de implementare
- Autorități/instituții responsabile
- Proceduri de raportare
- Plan de acțiuni.

În Program au fost reflectate următoarele *aspecte*:

- Analiza situației socio-economice și a drepturilor populației de etnie romă din Republica Moldova;
- Descrierea situației la care se dorește să ajungă și impactul pe termen mediu - schimbările care vor interveni datorită implementării Programului și impactul principalelor acțiuni propuse cu indicatori de măsurare a gradului de atingere a rezultatelor planificate;

- Un set de intervenții sistemice în Plan de acțiuni ce ar contribui la creșterea calității vieții și îmbunătățirea situației populației de etnie romă în domeniile prioritare propuse.

5. Fundamentarea economico-financiară

Din perspectiva finanțării, Programul urmează a fi bazat pe principiile de sinergie și complementaritate dintre resursele financiare publice și cele atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare.

Realizarea acțiunilor stipulate în Programul sus-numit se va efectua din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în aceste scopuri în bugetele autorităților și instituțiilor specificate în Planul de Acțiuni, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.

În tabelele nr.1-3 sunt prezentate *costurile* pentru implementarea Programului, inclusiv pe surse de finanțare, care au fost estimate și generalizate în baza Planului de Acțiuni.

**Tabelul nr.1. Estimarea costurilor din bugetul de stat
pentru implementarea Programului, mii lei**

Obiectiv specific	2022	2023	2024	2025	Total
1	0	0	0	0	0
2	30,0	30,0	30,0	30,0	120,0
3	4417,5	4500,8	4512,1	483,5	13913,9
4	0	0	0	0	0
5	15,0	15,0	15,0	15,0	60,0
Total	4462,5	4545,8	4557,1	528,5	14093,9

**Tabelul nr.2. Estimarea costurilor din surse externe
pentru implementarea Programului, mii lei**

Obiectiv specific	2022	2023	2024	2025	Total
1	50,0	0	0	0	50,0
2	50,0	150,0	50,0	50,0	300,0
3	100,0	200,0	50,0	50,0	400,0
4	150,0	0	0	0	150,0
5	0	0	0	0	0
Total	350,0	350,0	100,0	100,0	900,0

**Tabelul nr.3. Estimarea costurilor totale
pentru implementarea Programului, mii lei**

Obiectiv	2022	2023	2024	2025	Total
----------	------	------	------	------	-------

specific					
1	50,0	0	0	0	50,0
2	80,0	180,0	80,0	80,0	420,0
3	4517,5	4700,8	4562,1	533,5	14313,9
4	150,0	0	0	0	150,0
5	15,0	15,0	15,0	15,0	60,0
Total	4812,5	4895,8	4657,1	628,5	14993,9

Astfel, costul total al Programului pentru perioada 2022-2025 este de 14993,9 mii lei, inclusiv 14093,9 mii lei din bugetul de stat și 900,0 mii lei – surse externe.

Guvernul va aloca mijloace financiare din bugetul de stat pentru implementarea Programului și va atrage partenerii de dezvoltare să contribuie la realizarea anumitor acțiuni de incluziune și îmbunătățire a situației romilor. Astfel, realizarea acțiunilor stipulate în Program se va efectua din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în aceste scopuri în bugetele autorităților și instituțiilor specificate în Planul de Acțiuni.

De asemenea, costurile Programului vor fi luate în considerare la elaborarea și modificarea Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM), care constituie principalul document de planificare financiară pentru următorii ani. Este de importanță majoră ca CBTM să facă referință la implementarea Programului și să prevadă mijloace financiare corespunzătoare în bugetul de stat.

6. Modul de încorporare al actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de hotărâre de Guvern a fost elaborat în corespundere cu dispozițiile legale și este în concordanță cu cadrul juridic existent.

De asemenea, se recomandă integrarea aspectelor privind incluziunea populației de etnie romă în documentele de politici sectoriale: educație, dezvoltare economică și ocuparea forței de muncă, sănătate, dezvoltare regională și infrastructură etc. Astfel, Programul vine să suplینească cadrul de planificare strategică pentru îmbunătățirea situației romilor în domeniile relevante, iar prevederile acestuia urmează a fi inserate în documentele de politici publice aprobate ulterior de Guvern.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Prin prisma prevederilor pct.34 al *Regulamentului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementare, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, aprobat prin HG nr.386/2020, Cancelaria de Stat a fost notificată în scris privind inițierea elaborării documentului de politici publice, cu prezentarea conceptului acestuia. Prin avizul nr. 21-06-10862 din 02.12.2020 Cancelaria de Stat a comunicat despre susținerea inițierii elaborării Programului.

Subsecvent, în scopul respectării prevederilor *Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional*, anunțul privind inițierea elaborării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2022-2025 și conceptul acestuia au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării, la compartimentul Transparența decizională, precum și pe portalul particip.gov.md.

Părțile implicate în elaborarea Programului sunt membrii *Grupului de lucru interinstituțional*, creat pentru elaborarea și monitorizarea implementării acestuia, în componența căruia sunt delegate peste 30 de persoane din partea autorităților și instituțiilor de stat, organizațiilor nonguvernamentale române, partenerilor de dezvoltare etc.

Proiectul a fost consultat de 2 ori, în ianuarie-februarie 2021, cu membrii Grupului vizat, care au prezentat comentarii și propuneri la proiect prin intermediul poștei electronice.

La data de 26 august 2020, 19 aprilie, 23 aprilie și, respectiv, 29 aprilie 2021 Ministerul Educației și Cercetării a organizat 4 ședințe ale *Grupului de lucru interinstituțional*, la care a fost discutat proiectul Programului conform celor 9 domenii prioritare și colectate propunerile de îmbunătățire a acestuia.

Totodată, proiectul Programului a fost prezentat de către Ministerul Educației și Cercetării în cadrul evenimentului dedicat *Zilei Internaționale a Romilor*, organizat de Cancelaria de Stat, la data de 8 aprilie 2021.

Subsidiar, proiectul Programului a fost prezentat la *Atelierul de lucru pentru fortificarea capacităților mediatorului comunitar*, la data de 16 iunie 2021, la care au participat în regim online 20 de mediatori.

8. Constatările expertizei anticorupție

Nu se aplică.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu este elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu legislația UE, exceptându-se de efectuarea expertizei de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Nu se aplică.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu cade sub incidența *Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019.

Ministru

Anatolie TOPALĂ